

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

GRANICZNA STACJA SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA
w ELBLĄGU



Raport Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego
w Elblągu na temat zabezpieczenia nadzorowanej granicy
państwowej w 2023 r.

Elbląg

Luty 2024

W ramach realizacji swoich obowiązków Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawuje nadzór nad zabezpieczeniem sanitarno - epidemiologicznym granicy z Federacją Rosyjską na odcinku z Obwodem Królewieckim oraz lotniczego przejścia granicznego w Szymanach.

Prowadzi działania zapobiegawcze i kontrolne na wszystkich drogowych, kolejowych, morskich oraz lotniczych przejściach granicznych z ruchem osobowym i towarowym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Przejścia objęte nadzorem to:

- drogowe przejścia graniczne w Gronowie, Bezledach, Gołdapi i Grzechotkach
- kolejowe przejście graniczne w Braniewie
- morskie przejścia graniczne w Elblągu i Fromborku
- lotnicze przejście graniczne w Szymanach

Głównymi zadaniami realizowanymi przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu są:

- ochrona sanitarno-epidemiologiczna granic państwa i Unii Europejskiej przed zawleczeniem do kraju wysoce niebezpiecznych chorób zakaźnych,
- sprawowanie nadzoru sanitarnego nad środkami spożywczymi, substancjami pomagającymi w przetwarzaniu, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością przekraczającymi granicę,
- nadzór nad nowymi produktami wprowadzanymi do obrotu, a mogącymi stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi,
- nadzór sanitarny nad ruchem pasażerskim i towarowym w morskich, lotniczych i lądowych przejściach granicznych,
- nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów sanitarno-higienicznych nad infrastrukturą na obszarach przejść granicznych,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów określających warunki zdrowotne środowiska pracy, zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- współpraca ze służbami i organami kontrolnymi działającymi na granicy państwa w celu zapewnienia skutecznej ochrony sanitarno-epidemiologicznej granic państwa,
- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych i promujących zdrowie wobec osób przekraczających granice państwa, w zakresie aktualnych zagrożeń,

Niniejsze opracowanie przedstawia obraz stanu bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanej granicy Polski. Sporządzono je na podstawie wyników prowadzonych działań realizowanych poprzez kontrole sanitarne, badania, analizy oraz przedsięwzięcia o charakterze zapobiegawczym i profilaktycznym.

I. Stan zabezpieczenia przejść granicznych na wypadek zagrożenia chorobą zakaźną szczególnie niebezpieczną lub bioterroryzmem

Z dniem 1 lipca 2023 r. zniesiono obowiązujący na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego, wprowadzony w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Przestały obowiązywać ograniczenia, nakazy i zakazy w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemiologicznego. Wszyscy podróżni mogli już przekraczać granicę bez obowiązku odbycia kwarantanny.

Niezależnie od aktualnej sytuacji epidemiologicznej, od dnia 15 marca 2020 r. nieprzerwanie obowiązują ograniczenia w ruchu granicznym. Szczegółowe zasady wjazdu na terytorium Polski reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1403).

W 2023 r. pracownicy Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elblągu przeprowadzili 13 kontroli sanitarnych na będących pod nadzorem 7 przejściach granicznych, w tym 8 kontroli na drogowych przejściach granicznych, 3 kontrole na lotniczym przejściu granicznym, 1 kontrolę na morskim przejściu granicznym oraz 1 kontrolę na kolejowym przejściu granicznym. Ze względu na trwające prace budowlane, nie przeprowadzono kontroli Morskiego Przejścia Granicznego we Fromborku.

Podczas prowadzonych kontroli sanitarnych szczególną uwagę zwracano na przygotowanie przejść granicznych do zapewnienia krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o chorobę zakaźną. Kontrolowano stan sanitarny pomieszczeń oraz zapewnienie odpowiedniej ilości środków ochrony, środków higienicznych i dezynfekcyjnych. Sprawdzano wyposażenie apteczek pierwszej pomocy. Weryfikowano numery telefonów alarmowych, adresów mailowych administratorów przejść granicznych oraz służb granicznych.

Opracowano i wdrożono *Procedury postępowania przeciwepidemicznego w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej* dla wszystkich nadzorowanych przejść granicznych. Zgodnie z procedurami, w działaniach przeciwepidemicznych uczestniczyć będą m.in.: jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego, administratorzy przejść granicznych, służby graniczne i służby medyczne.

Funkcjonariuszom zatrudnionym na granicy oraz oddziałom obsługi przejść granicznych przekazywano informacje na temat aktualnych zagrożeń zdrowotnych na świecie oraz wytyczne i komunikaty dotyczące sytuacji epidemiologicznej. Podejmowano również działania edukacyjne w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, mpox i zapobieganiu zakażeniom bakterią z rodzaju *Legionella*. Rozpowszechniano zalecenia Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz opracowane materiały edukacyjne. Udzielano informacji w zakresie możliwości skorzystania z bezpłatnych badań profilaktycznych i szczepień ochronnych.

W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie odnotowano sytuacji stwarzających zagrożenie epidemiczne. Stan sanitarno-higieniczny oraz zabezpieczenie przeciwepidemiczne obiektów nie budziły zastrzeżeń. Na bieżąco wykonywane były niezbędne prace remontowo-konserwatorskie.

Stan zabezpieczenia poszczególnych przejść granicznych na wypadek zagrożenia chorobą zakaźną szczególnie niebezpieczną lub bioterroryzmem przedstawia się następująco:

1. Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach

Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach przeznaczone jest do całodobowej obsługi ruchu osobowego i towarowego. Prowadzone są odprawy graniczne samochodów osobowych, autobusów i samochodów ciężarowych (do 8 ton). Brak pasów ruchu dla pieszych i rowerzystów.

Przejście graniczne dysponuje izolatorem dla osób podejrzanych o choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne. Izolatorium mieści się w przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych wolnostojącym budynku, w którym wydzielono dwie izolatki dostępne bezpośrednio z przestrzeni zewnętrznej (połączone z pozostałymi pomieszczeniami przez służę), pomieszczenie sanitarne i socjalne dla osoby dyżurującej, pomieszczenie porządkowe, pomieszczenie do składowania brudnej bielizny oraz magazyn na bagaż osób izolowanych. Budynek izolatorium utrzymany jest w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Poszczególne pomieszczenia posiadają dostęp do bieżącej wody oraz oddzielne węzły sanitarne. Zapewniono niezbędne wyposażenie: sprzęt, meble, środki ochrony oraz środki higieny. Izolatka stwarza warunki do udzielenia przedszpitalnej pomocy medycznej oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowia ratunkowego. Personel przejścia wyposażony jest w środki ochrony osobistej. Zapewniono pakiety ubrań ochronnych dla służb sanitarnych i medycznych.

W pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne i dezynfekcyjne. Przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk oraz kosze na odpady.

W obiekcie obowiązywał reżim sanitarny. W pomieszczeniach ogólnodostępnych znajdowały się dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk. Regularnie czyszczone i dezynfekowane były wspólne powierzchnie dotykowe.

2. Drogowe Przejście Graniczne w Grzechotkach

Drogowe Przejście Graniczne w Grzechotkach przeznaczono do całodobowej obsługi ruchu samochodowego osobowego i towarowego, bez ograniczeń masy pojazdów. Przejście nie jest dedykowane dla ruchu pieszego.

Pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne usytuowano poza głównym ciągiem komunikacyjnym, w budynku przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zapewniono dostęp do bieżącej wody i wydzielonego węzła sanitarnego oraz niezbędne wyposażenie: meble, środki dezynfekcyjne, środki ochrony osobistej. Pomieszczenie stwarza warunki do udzielenia pierwszej pomocy medycznej osobie chorej lub podejrzanej o zachorowanie do czasu przewiezienia do szpitala oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowia ratunkowego. Personel przejścia wyposażony w środki ochrony osobistej. Zapewniono pakiety ubrań ochronnych dla służb sanitarnych i medycznych.

W pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne i dezynfekcyjne. Przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk oraz kosze na odpady.

W związku ze wzrostem liczby przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 zaobserwowanym w IV kwartale 2023 r., z inicjatywy administratora obiektu wznowiono dezynfekcję powierzchni wspólnych oraz zwiększono częstotliwość dezynfekcji pomieszczeń sanitarnych. Pomieszczenia ogólnodostępne wyposażono w dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk.

3. Lotnicze Przejście Graniczne w Szymanach

Port Lotniczy Olsztyn-Mazury stanowi regionalny port lotniczy użytku publicznego, przeznaczony do obsługi ruchu pasażerskiego międzynarodowego i krajowego. Obiekt funkcjonuje 7 dni w tygodniu. Zgodnie z § 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia dodatkowych lotniczych przejść granicznych (Dz. U. poz. 2670), na terenie Portu ustanowiono dodatkowe lotnicze przejście graniczne Mazury. W 2023 r. realizowano loty krajowe do Krakowa, Wrocławia oraz rejsy międzynarodowe do Wielkiej Brytanii (Londyn), Niemiec (Dortmund) i sezonowo do Turcji (Antalya). Służby lotniska zapewniają całodobową gotowość do kompleksowej obsługi naziemnej samolotów każdego typu.

Na obszarze Portu Lotniczego znajdują się pomieszczenia zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne oraz dla oczekujących na transport osób narażonych na kontakt z chorobą zakaźną. Pomieszczenia zlokalizowane są poza głównym ciągiem komunikacyjnym, w tzw. części operacyjnej lotniska. W budynku wydzielono gabinet dla lekarza, pokój chorych, zaplecze sanitarne i kuchenne oraz magazyn środków czystości. Pomieszczenia posiadają oddzielne węzły sanitarne i dostęp do bieżącej wody. Środki ochrony osobistej oraz środki dezynfekcyjne w razie konieczności zapewnia Lotniskowa Służba Ratowniczo-Gaśnicza (LSRG). Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia zdrowia ludzi i zwierząt na pokładzie statku powietrznego lub na terenie lotniska określa Procedura *Zagrożenie epidemiczne w godzinach pracy Portu Lotniczego*. Zapewniono komorę krótkotrwałej izolacji i transportu osoby chorej. Pomieszczenia stwarzają warunki do udzielenia przedszpitalnej pomocy medycznej oraz umożliwiają bezpośrednią ewakuację pacjenta do pojazdu Państwowego Ratownictwa Medycznego. LSRG dysponuje niezbędnym sprzętem i środkami ratownictwa medycznego. W sytuacji zagrożenia epidemicznego istnieje możliwość wykorzystania pomieszczenia przeszukań zlokalizowanego na terminalu pasażerskim.

Port Lotniczy wyposażony jest w dwa defibrylatory AED, które znajdują się w samochodzie ratowniczo-gaśniczym LSRG oraz w punkcie informacji budynku terminala pasażerskiego.

Obecnie odpady medyczne nie są wytwarzane, jednak w razie potrzeby istnieje możliwość ich odbioru na podstawie umowy zawartej z firmą zewnętrzną.

W pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne i dezynfekcyjne. Przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk oraz kosze na odpady.

W w obiekcie obowiązywał reżim sanitarny. Pomieszczenia ogólnodostępne wyposażone były środki do dezynfekcji rąk. Prowadzono bieżącą dezynfekcję powierzchni i urządzeń. Na prośbę służb lotniskowych dokonywano dezynfekcji poprzez zamgławianie pomieszczeń, powierzchni i urządzeń na ścieżkach przejścia pasażerów i pracowników.

4. Morskie Przejście Graniczne w Elblągu

Infrastruktura przejścia granicznego umożliwia pełną obsługę graniczną pasażerów, w tym osób niepełnosprawnych i jednostek żeglugi międzynarodowej (promów pasażerskich i pasażersko-samochodowych, statków pasażerskich, jednostek portowych). W 2023 r., podobnie jak w latach ubiegłych, przejście graniczne nie było wykorzystywane dla ruchu pasażerskiego. Obiekt pozostaje jednak w pełnej gotowości do prowadzenia odpraw pasażerskich.

Z uwagi na brak odpraw, część pomieszczeń sanitarnych dla podróżnych pozostaje wyłączona z użytkowania. Wykorzystywane są wyłącznie sanitariaty przeznaczone dla obsługi przejścia

granicznego i przebywających tam służb. W czynnych pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne, dezynfekcyjne oraz zamieszczono instrukcje mycia rąk.

W przypadku wystąpienia podejrzenia choroby zakaźnej, krótkotrwała izolacja do czasu przyjazdu służb medycznych odbywać się będzie na jednostce pływającej. Obsługę przejścia granicznego wyposażono w środki ochrony osobistej.

5. Morskie Przejście Graniczne we Fromborku

Przejście graniczne znajduje się na terenie Portu morskiego we Fromborku. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, na przejściu dozwolony jest ruch osobowy i towarowy.

Ze względu na trwające od marca 2022 r. prace modernizacyjne Portu we Fromborku oraz brak infrastruktury do cumowania jednostek pasażerskich i zaplecza technicznego dla służb granicznych, aktualnie niemożliwe jest przeprowadzanie odpraw pasażerskich. W związku z powyższym, w 2023 r. odstąpiono od przeprowadzenia kontroli sanitarnej.

6. Kolejowe Przejście Graniczne w Braniewie

Przejście graniczne umożliwia obsługę ruchu kolejowego osobowego i towarowego (2 tory). Właścicielem budynku odpraw jest PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami.

Niezależnie od obowiązujących restrykcji w ruchu granicznym, ruch pasażerski na przejściu od wielu lat pozostaje wstrzymany. Większość pomieszczeń pozostaje wyłączona z eksploatacji. Obecnie budynek odpraw wykorzystywany jest w niewielkim zakresie przez Straż Graniczną podczas działań akcyjnych, np. honorowego oddawania krwi.

Obiekt posiada wydzielone i oznakowane pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne. Pomieszczenie zlokalizowane jest na parterze budynku odpraw, poza głównym ciągiem komunikacyjnym. Zapewniono wydzielony węzeł sanitarny oraz dodatkowe wyjście na zewnątrz budynku od strony peronu. W razie konieczności niezwłocznie zostaną dostarczone środki ochrony osobistej.

7. Drogowe Przejście Graniczne w Gronowie

Przejście graniczne przeznaczone jest dla ruchu samochodowego osobowego i towarowego (do 6 ton), w tym z przewozem żywności. Od dnia 15 marca 2020 r. ruch graniczny na przejściu pozostaje zawieszony do odwołania. Na terenie obiektu działają wyłącznie służby graniczne, celne oraz pracownicy obsługi przejścia granicznego.

Przejście posiada wydzielone pomieszczenie do czasowej izolacji osób podejrzanych o choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne oraz pomieszczenie kontroli szczegółowej. Pomieszczenia mieszczą się na parterze budynku administracyjno-technicznego, przy terminalu autobusowym. Pomieszczenie do czasowej izolacji wyposażono w niezbędne meble, w razie konieczności niezwłocznie zostanie doposażone w środki ochrony osobistej. Zapewniono dostęp do bieżącej wody i sanitariatów. Pomieszczenie posiada dodatkowe wyjście bezpośrednio na zewnątrz budynku, które może być wykorzystane w przypadku konieczności ewakuacji chorego do karetki pogotowia ratunkowego.

W pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne i dezynfekcyjne. Przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk oraz kosze na odpady.

8. Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi

Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi przeznaczone jest dla ruchu samochodowego osobowego i towarowego (do 7,5 t). Od 15 marca 2020 r. ruch graniczny na przejściu pozostaje

zawieszony do odwołania. Na terenie obiektu działają wyłącznie służby graniczne, celne oraz pracownicy obsługi przejścia granicznego. Ze względu na brak ruchu granicznego na przejściu, część pomieszczeń przeznaczonych dla osób przekraczających granicę pozostaje wyłączonych z eksploatacji. Pomieszczenia nieużytkowane pozostają jednak w pełni wyposażone i są przygotowane do wykorzystania.

Przejście graniczne posiada wydzielone pomieszczenie zastępcze do izolacji osób podejrzanych o choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne, które usytuowane jest na parterze budynku Straży Granicznej. Pomieszczenie nie posiada wydzielonego węzła sanitarnego. Zapewniono dostęp do bieżącej wody. W razie konieczności pomieszczenie zostanie niezwłocznie doposażone w środki ochrony, środki higieniczne i dezynfekcyjne. W sytuacji zagrożenia istnieje możliwość wykorzystania dwóch dodatkowych wyjść z holu budynku bezpośrednio na teren posesji.

W pomieszczeniach sanitarnych zapewniono środki higieniczne i dezynfekcyjne. Przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk oraz kosze na odpady.

I. Nadzór sanitarny nad zakładami zajmującymi się produkcją lub obrotem środków spożywczych na obszarze przejść granicznych

W 2023 roku jedynie na drogowym przejściu granicznym w Gronowie oraz na terenie portu lotniczego Olsztyn – Mazury w Szymanach funkcjonowały 4 zakłady żywnościowo – żywieniowe w tym: 2 zakłady żywienia zbiorowego oraz 2 zakłady obrotu.

W zakładach tych realizowano kontrole sanitarne w zakresie:

- oceny realizacji zasad systemu kontroli wewnętrznej w tym zasad GHP/GMP i HACCP ze szczególnym uwzględnieniem ich dokumentowania dla potrzeb oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności,
- oceny przestrzegania przez przedsiębiorców obowiązku śledzenia pochodzenia towaru (traceability),
- oceny realizacji przestrzegania zasad higieny,
- oceny realizacji warunków i sposobu przechowywania żywności.

W sumie przeprowadzono 7 kontroli. Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych nie wzbudzał podejrzeń, co do zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. We wszystkich zakładach funkcjonowała kontrola wewnętrzna. Operatorzy żywności posiadali wdrożone procedury i systemy pozwalające na identyfikację pochodzenia wykorzystywanych artykułów spożywczych. Wszystkie zakłady były utrzymane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku.

Obiekty żywnościowo – żywieniowe funkcjonujące na przejściach granicznych to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające 1-3 osób, których przedmiotem działalności jest bardzo ograniczony asortyment żywności, a najczęściej prowadzonym procesem technologicznym jest odgrzewanie gotowych wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych.

II. Graniczna kontrola jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2023 roku pracownicy Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elblągu przeprowadzili 117 granicznych kontroli sanitarnych towarów, na które wystawiono 117 świadectw spełnienia wymagań jakości zdrowotnej. Nie odnotowano żadnych zgłoszeń do granicznej kontroli sanitarnej materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W 2023 roku nie występowały w wyniku dokonanych oględzin podejrzenia, co do jakości zdrowotnej przewożonej żywności, przedstawiana przez importerów, bądź ich przedstawicieli dokumentacja umożliwiała porównanie deklarowanej jakości zdrowotnej przywożonej z zagranicy partii towaru z przepisami prawnymi. Próbek do badań laboratoryjnych nie pobierano. Nie wydawano decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu lub przetwórstwa w kraju towaru. Wystawiono 63 decyzje płatnicze.

Na ilość partii poddanych granicznej kontroli sanitarnej oraz na asortyment importowanego towaru wprowadzanego na obszar Rzeczypospolitej Polski przez przejścia graniczne na terenie województwa warmińsko – mazurskiego na granicy z Obwodem Królewieckim wpływ miała sytuacja geopolityczna: sankcje gospodarcze Unii Europejskiej na Rosję tj. ograniczenia exportowe i importowe w związku jej inwazją na Ukrainę oraz położenie Obwodu Królewieckiego. Obwód Królewiecki jest rosyjską eksklawą w Europie Środkowej. Teren obwodu oddzielony jest od głównej części państwa rosyjskiego obszarami niepodległych państw UE, przez co nie posiada on swobodnej łączności lądowej z resztą kraju. Transport do Obwodu królewieckiego jest uzależniony od polityki taryfowej sąsiadów (państw UE) oraz wprowadzonych restrykcji.

Na terenie działania Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wyznaczonym punktem kontroli granicznej (BCP) dla towarów opakowanych nie pochodzących od zwierząt, bez wymogów temperaturowych lub schłodzonych, jest Punkt Granicznej Kontroli Sanitarno-Epidemiologicznej w Bezledach, Drogowe Przejście Graniczne Bezledy, 11-200 Bartoszyce. Do granicznej kontroli sanitarnej w BCP w Bezledach dotychczas nie zgłaszano środków spożywczych objętych przepisami Unii Europejskiej, tak więc produkty, których import jest określony przepisami Unii Europejskiej nie były przedmiotem granicznej kontroli sanitarnej przeprowadzanej przez pracowników Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elblągu.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2007 r. (Dz. U. z 2023, poz. 507) w sprawie wykazu przejść granicznych właściwych dla przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, właściwymi do przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej jest 5 przejść: Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi, Drogowe Przejście Graniczne w Gronowie, Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach, Kolejowe Przejście Graniczne w Braniewie oraz morskie przejście w Elblągu. Ruch graniczny na przejściu granicznym w Gronowie oraz w Gołdapi w 2023 roku nadal pozostawał zawieszony.

W 2023 roku środki spożywcze były wwożone na obszar Polski tylko przez Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach. Asortyment towarów z importu, ilość partii poddanych granicznej kontroli sanitarnej oraz wystawionych świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych na tym przejściu przedstawiał się następująco:

Drogowe przejście graniczne w Bezledach

Lp	Towar	Kraj przywozu - z -	Ilość partii skontrolowanych	Ilość wystawionych świadectw stwierdzających spełnienie wymagań zdrowotnych	Ilość partii skierowanych poprzez zawiadomienie do miejsca docelowego przeznaczenia	Liczba decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu
1.	Soczewica zielona	Rosja	1	1	0	0
2.	Kasza gryczana prażona	Rosja	58	58	0	0
3.	Woda mineralna opakowania jednostkowe w asortymencie	Rosja	1	1	0	0
4.	Suplementy diety	Rosja	57	57	0	0
Razem			117	117	0	0

W 2023 roku do GSSE w Elblągu nie wpłynął żaden wniosek o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej żywności wywożonej z terytorium Polski do krajów trzecich. Na terenie działania jednostki nie funkcjonuje żaden zakład produkcyjny zajmujący się exportem żywności pochodzenia roślinnego.

III. Współdziałanie z innymi organami kontroli granicznej

Mając na uwadze uściślenie zasad współpracy, wyeliminowanie jakichkolwiek przypadków docierania do miejsca docelowego przeznaczenia środków spożywczych, substancji pomagających w przetwarzaniu oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej, zapewnienie prawidłowego obrotu towarowego z inicjatywy PGIS w Elblągu zorganizowano 3 narady szkoleniowe: z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy, z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie / Oddział Celny w Bezledach oraz z przedstawicielami Granicznego Inspektoratu Weterynaryjnego w Gdańsku / Punkt Kontroli Granicznej BCP w Bezledach.

Organizacja wspólnej narady szkoleniowej z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy była związana z realizacją postanowień § 2 pkt. 8 porozumienia z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie współdziałania i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Podczas narady omówiono:

- zasady przekazywania sobie wzajemnie informacji i dokumentów dotyczących przeprowadzanej lub zakończonej rozstrzygnięciem kontroli towarów.
- zasady wzajemnego informowania o podejrzeniu występowania fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez Organy Inspekcji.
- zasady wzajemnej pomocy merytorycznej w ramach sprawowanej kontroli granicznej przesyłek towarów, w tym także w zakresie dokonywania prawidłowej selekcji towarów, które muszą zostać przedstawione do kontroli leżącej w zakresie kompetencji organu właściwego rzeczowo.
- zasady korzystania z budynków, pomieszczeń i obszarów należących do danego BCP i ich udostępniania określone w porozumieniu z dnia 19 lipca 2019 r. §4 pkt. 2. 1-9
- zasady udzielania wsparcia merytorycznego oraz wzajemnej pomocy przy wykonywaniu czynności kontroli granicznej z wykorzystaniem informatycznego systemu kontroli i powiadamiania TRACES.

Organizacja narady z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie/Oddział Celny w Bezledach była związana z konieczną współpracą obu służb w celu zapewnienia prawidłowej kontroli obrotu towarowego żywnością pochodzenia niezwierzęcego, a także zapobieganiu wszelkim zagrożeniom mogącym mieć wpływ na zdrowie.

Podczas narady omówiono:

- zasady współdziałania obu służb w sytuacjach nadzwyczajnych,
- wykaz towarów podlegających granicznej kontroli sanitarnej,
- zasady współpracy organów Celnym i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w przypadku kontroli towarów nieuwjętych w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej, gdy funkcjonariusz celny ma wątpliwości, czy spełniają one zasadnicze lub inne wymagania określone prawem żywnościowym, zaistniały okoliczności, o których mowa w art. 27 ust. 3 rozporządzenia nr 765/2008
- tryb powiadamiania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej o towarach niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej lub co, do których istnieją okoliczności wskazujące, że nie spełniają wymagań bezpieczeństwa zdrowotnego na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z organami celnymi w zakresie granicznych kontroli sanitarnych (Dz. U. 2017 poz. 567),
- kontrole sanitarne towarów zawróconych przez służby graniczne krajów trzecich bądź objętych procedurą powrotnego przywozu.
- sprawę działania platformy koordynacji i wymiany danych Single Window.

Organizacja wspólnej narady szkoleniowej z przedstawicielami Granicznego Inspektoratu Weterynaryjnego w Gdańsku/Punkt Kontroli Granicznej BCP w Bezledach. była podyktowana realizacją postanowień § 2 pkt. 8 porozumienia z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie współdziałania i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Podczas narady omówiono:

- czynności jakie należy wykonać w ramach kontroli granicznych przy wykorzystaniu systemu TRACES NT, ustalono, że w miarę możliwości BCP Bezledy wesprze merytorycznie w zakresie wykorzystania systemu TRACES NT PGKS-E Bezledy.
- zasady przekazywania sobie wzajemnie informacji i dokumentów.
- zasady wzajemnego informowania o podejrzeniu występowania fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez Organy Inspekcji.
- postępowanie w zakresie kontroli w przypadku kategorii towarów wymagających przeprowadzenia czynności kontrolnych przez więcej niż jeden Organ Inspekcji.
- zasady i warunki przeprowadzania wspólnych kontroli towarów w pomieszczeniach BCP Bezledy.
- nowe zasady przywozu produktów złożonych.
- sposób wzajemnej pomocy merytorycznej w ramach sprawowania kontroli granicznej przesyłek towarów (produkty złożone).

Podczas wszystkich narad podkreślono, iż współpraca z przedstawicielami organów Oddziałów Granicznych w Bezledach przebiega w sposób prawidłowy i zgodny z zapisami obowiązujących przepisów prawnych oraz zawartych porozumień między służbami.

IV. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach przejść granicznych

Nadzorem sanitarnym w 2023 roku objęte były obiekty użyteczności publicznej na 8 przejściach granicznych:

- 4 drogowych – w Grzechotkach, Gronowie, Gołdapi i Bezledach,
- 2 morskich – w Elblągu i Fromborku,
- 1 kolejowych – w Braniewie,
- 1 lotniczym w Porcie Lotniczym Olsztyn – Mazury w Szymanach.

Łącznie przeprowadzono 13 kontroli sanitarnych w zakresie oceny stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach przejść granicznych. Ocenie poddawano m.in. stan techniczny, czystości i porządku, zapewnienie higieny w pomieszczeniach, stan klimatyzacji i wentylacji, gospodarkę odpadami oraz realizację ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U.2023.700 t.j.).

W minionym roku pracowano nad wzmocnieniem bariery sanitarnej i przeciwepidemicznej nadzorowanej granicy kraju, zapewnieniu sprawnej koordynacji działań higieniczno-sanitarnych z innymi służbami oraz prowadzeniu czynności w obszarze identyfikacji i weryfikacji źródeł potencjalnego zagrożenia dla zdrowia publicznego.

Przejścia w Gronowie i Gołdapi mimo zawieszenia do odwołania ruchu granicznego nie zostały całkowicie wyłączone z eksploatacji, pracowały tam służby graniczne, celne oraz administracja przejścia. Z uwagi na wstrzymanie ruchu granicznego, część pomieszczeń (sanitariaty, pawilony kontrolerskie, pomieszczenie przeszukań), przeznaczonych dla osób

przekraczających granicę lub które związane były z odprawą pasażerów, wyłączono z użytku. Pomieszczenia te okresowe były wietrzone i sprzątane. Przeprowadzano drobne prace konserwatorskie – w Gołdapi odnowiono pomieszczenie szatni w budynku dla funkcjonariuszy Straży Granicznej, a w Gronowie wymieniono świetliki w budynku kontroli szczegółowej.

Przez morskie przejścia graniczne w Elblągu i Fromborku oraz kolejowe przejście w Braniewie mimo braku zawieszenia ruchu pasażerskiego się nie odbywał.

Na przejściu granicznym w Braniewie budynek odpraw wykorzystywany był w niewielkim stopniu, wyłącznie przez Straż Graniczną. Większość pomieszczeń pozostawała wyłączona z eksploatacji. Administrator zadbał aby stan techniczny obiektu nie uległ pogorszeniu. Wszelkie awarie i usterki usuwane były na bieżąco. W minionym roku wymieniono oświetlenie w holu budynku. W trakcie kontroli stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń. Na terenie podmiotu działały jedynie służby graniczne, celne oraz pracownicy przejścia granicznego.

We Fromborku w 2023 roku w dalszym ciągu trwały prace związane z modernizacją portu, na którym zlokalizowane jest morskie przejście graniczne. Mimo przebudowy cumowanie jednostek pływających było możliwe tylko przy falochronie zachodnim. Wytyczono i odgrodzono bezpieczne dojście i wyjście dla pasażerów poza terenem budowy. Nie zapewniono zaplecza technicznego i sanitarnego dla służb i osób przekraczających granicę, ale nie odnotowano jednostek wykazujących potrzebę przekroczenia granicy we Fromborku.

Morskie przejście graniczne w Elblągu analogicznie do lat poprzednich także nie było wykorzystywane dla ruchu pasażerskiego. Sanitariaty dla podróżnych w pełni wyposażone spełniające wymogi wyłączono z użytkowania. Dwa pomieszczenia – biurowe i sanitarne zostały wydzierżawione dla Granicznego Inspektoratu Weterynarii. Terminal jest właściwie przystosowany i przygotowany do odprawy granicznej osób, w tym osób niepełnosprawnych, jednostek pływających oraz samochodów osobowych. Obiekt pozostaje w pełnej gotowości i w każdej chwili może zostać uruchomiony. Zapewnione są tam dobre warunki pracy dla służb granicznych i celnych.

Drogowe przejścia graniczne w Bezledach i Grzechotkach oraz lotnicze w Szymanach funkcjonowały w pełnym zakresie. Wszystkie utrzymane były we właściwym stanie sanitarnym. Administratorzy systematycznie przeprowadzili remonty oraz prace naprawcze. W minionym roku DPG w Grzechotkach odmalowano pomieszczenia biurowe w budynku administracyjnym oraz wszystkie sufity w sanitariatach dostępnych dla podróżnych, wymieniono także kratki wentylacyjne i kasetony w poszczególnych budynkach. Na przejściu granicznym w Bezledach wyremontowano korytarz w budynku Straży Granicznej oraz przeprowadzono gruntowną modernizację budynku Oddziału Celnego, która obejmowała elewację, wentylację, elektrykę oraz odnowienie ścian.

Obiekty użyteczności publicznej na skontrolowanych przejściach granicznych utrzymane były we właściwym stanie higieniczno-sanitarnym. Wszystkie obiekty posiadają wydzielone pomieszczenia sanitarne dla służb, obsługi oraz dla osób przekraczających granicę, w tym pomieszczenia przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia te utrzymane były czysto, w dobrym stanie technicznym, stan wyposażenia również nie budził zastrzeżeń. Wszystkie drogowe przejścia graniczne wyposażone są w zlewnie ścieków z autokarów, nieczystości odprowadzane

są bezpośrednio do sieci kanalizacyjnej, opracowano instrukcje obsługi zlewni. W minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych zlewnie te nie były wykorzystywane.

W trakcie podejmowanych czynności na przejściach granicznych nie stwierdzono uchybień w zakresie realizacji ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U.2023.700 t.j.). Informacje o zakazie palenia w formie słownej i graficznej umieszczane były w widocznych miejscach. Administratorzy przejść wydzielali strefy gdzie palenie było dozwolone, miejsca te były stosownie oznakowane i zaopatrzone w popielnice. Jedynie Port Lotniczy Olsztyn-Mazury był wyposażony w palarnię. Kabina posiada system wielostopniowej filtracji powietrza oraz hermetyczne popielnice i spełniała wymagania dotyczące palarni zawarte w w/w ustawie. Wymiana filtrów przeprowadzana była prawidłowo raz na kwartał. System zaopatrywania w wodę statków powietrznych w porcie lotniczym obejmował wodniarkę, która w ostatnim czasie była wyłączona z eksploatacji. Usługa dostarczania wody dla statków powietrznych na Lotnisku w Szymanach została wstrzymana na czas nieokreślony.

Nie zarejestrowano niepokojących zdarzeń mających związek z transportem zwłok lub szczątków ludzkich przez granicę. W 2023 roku łącznie odnotowano 5 przypadków przewozu zwłok i 2 przypadki przewozu szczątków przez granicę. Przewozy odbywały się zgonie z obowiązującymi przepisami i były nadzorowane przez służby celne.

W budynkach użyteczności publicznej wszystkich przejść granicznych przeprowadzane były przeglądy wentylacji i klimatyzacji. Administratorzy obiektów przedstawili protokoły dotyczące czyszczenia i konserwacji klimatyzatorów oraz przeglądów kominiarskich, które zostały przeprowadzone przez specjalistyczne firmy. Zgodnie z wynikami kontroli zawartymi w protokołach, wentylacje, klimatyzacje oraz przewody kominowe wszystkich budynków zlokalizowanych na przejściach granicznych są sprawne i umożliwiają bezpieczne użytkowanie obiektów.

Infrastruktura przejść granicznych - budynki, tereny zielone, drogi oraz parkingi wszystkich skontrolowanych jednostek utrzymane były w dobrym stanie technicznym oraz w należyтым porządku, wyposażono je w dostateczną ilość pojemników na odpady komunalne, których opróżnianie dostosowane było do potrzeb. Opracowane są instrukcje dot. zasad selektywnego zbierania odpadów. Administratorzy przejść granicznych posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów, w tym na odbiór odpadów niebezpiecznych, z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbioru, transportu i unieszkodliwiania tych odpadów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia oraz usuwania z odpadów.

Przeprowadzane kontrole sanitarne na obszarze przejść granicznych motywowały administratorów oraz pracowników obsługi do intensywnej pracy w zakresie zachowania właściwych standardów higienicznych. Oprócz bieżącego nadzoru pracownicy Granicznej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej W Elblągu prowadzili również działania edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i zasad higieny. Przekazywano materiały dotyczące m.in. bakterii z rodzaju *legionella*, właściwej higieny rąk czy szczepień. Efektem prowadzonych działań było utrzymanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych obiektów, zwiększenie świadomości pracowników z zakresu ochrony zdrowia oraz utrzymanie efektywnej współpracy z administratorami przejść granicznych. W minionym roku sprawozdawczym na nadzorowanym obszarze nie zidentyfikowano niepokojących zdarzeń i źródeł potencjalnego zagrożenia dla zdrowia publicznego. Zdrowie stanowi najwyższą wartość społeczną dlatego niezwykle ważna jest kontynuacja działań w obszarze monitoringu i współdziałania, co umożliwia szybkie wykrywanie zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu zdrowotnemu ludzi i natychmiastowym wdrażaniu wstępnych środków zwalczania potencjalnego zagrożenia.

V. Działalność kontrolna na granicy Państwa w zakresie środowiska pracy.

W 2023 roku przeprowadzono 7 kontroli w zakresie oceny higieny pracy oraz warunków środowiska pracy osób zatrudnionych na przejściach granicznych. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba osób narażonych na czynniki szkodliwe.

Ustalono, że 36 funkcjonariuszy oddziałów celnych i placówek straży granicznej (przewodników psów), 10 pracowników inspekcji weterynaryjnej oraz inspekcji ochrony roślin i nasiennictwa oraz 3 pracowników Oddziału Obsługi Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach narażonych jest na działanie szkodliwych czynników biologicznych. Ponadto 139 funkcjonariuszy celnych obsługujących urządzenia rentgenowskie do prześwietlania samochodów, towarów i bagaży podróżnych oraz wykrywania materiałów promieniotwórczych narażonych jest na czynnik rakotwórczy – promieniowanie jonizujące. Natomiast 148 pozostaje w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym benzenem będącym składnikiem benzyny oraz spalinami diesla uwalnianymi podczas pracy silnika wysokoprężnego. Benzen uwalnia się do środowiska pracy podczas przeprowadzania podstawowej kontroli celno-skarbowej tj. badania ilości przewożonej benzyny, bezpośredniej kontroli zawartości baku samochodu z uwagi na przestrzeń, w której można ukryć inne towary akcyzowe. Kontakt ze spalinami diesla występuje podczas - podstawowej kontroli celno-skarbowej w budynkach kontroli szczegółowej oraz na pasach odpraw. Dodatkowo 7 funkcjonariuszy straży granicznej pozostaje w kontakcie z benzenem, uwalnianym podczas tankowania łodzi i pojazdów służbowych.

W przedstawionych wynikach przeprowadzonych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy na stanowiskach pracy funkcjonariuszy celnych oraz Straży Granicznej na pasach odpraw nie stwierdzono przekroczeń normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia takich jak hałas, pył i związki chemiczne, których źródłem jest praca silników samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów poruszających się po pasach odpraw.

Osobom narażonym na działanie szkodliwych czynników prawidłowo opracowano ocenę ryzyka zawodowego. Uwzględniono w niej klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników, rodzaj, stopień, czas trwania narażenia, skutki zagrożenia oraz odpowiednie środki ochrony. Urządzenia wytwarzające promieniowanie jonizujące były objęte kontrolą środowiskową. Raporty z kontroli nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych norm promieniowania. Funkcjonariusze posiadali wymagane uprawnienia operatora akceleratora, badania lekarskie oraz dokumentację z odbytych szkoleń. Informacja o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym została przesłana do WSSE w Olsztynie w terminie zgodnym z przepisami prawa.

Pracownikom służb granicznych zapewniono odpowiednie środki ochrony indywidualnej oraz utrzymywane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku pomieszczenia i urządzenia higieniczno-sanitarne.

Nie stwierdzono podczas kontroli nieprawidłowości dotyczących przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy.